

De mooiste partij van 1991

door Ton Sijbrands

In dit artikelje wil ik die (schaak)partij laten zien die het afgelopen jaar de meeste indruk op mij heeft gemaakt. Sommige clubgenoten weten dan waarschijnlijk al waar ik naar toe wil. Inderdaad: ik heb het over de eerste *Iwantsjoek* en *Artoer Joesoepow* tegen elkaar speelden nadat hun match in de kwartfinale van het Kandidaten-toernooi (Brussel, augustus 1991) in een 4-4 gelijkspel was geëindigd. Voor die tweedekamp van acht partijen Iwantsjoek, die overigens momenteel als tegenstander van Jan Timman in de jaarlijkse KRO-match fungeert, werd door sommigen zelfs al als de eerstvolgende uitdager van wereldkampioen Kasparow getipt! Maar hoewel Iwantsjoek na een aanvankelijke achterstand inderdaad op wettelijk naar de matchzege, werd hij in de slotpartij alsnog door Joesoepow verslagen; daarmee was een barrage van twee nieuwe partijen noodzakelijk geworden.

Wetnu. In de eerste beslissingspartij, waarvoor de spelers overigens slechts 45 minuten bedenktijd hadden, liet Joesoepow werkelijk schitterend schaak zien. Met zwart goonde hij alles op de aanval, waarbij hij vanaf een gegeven ogenblik zelfs het ene stuk na het andere (paard, loper, toren...) offerde. Menig toeschouwer moet in die fase tussen de 23e en 30e zet aan Joesoepows geestelijke vermogens getwijfeld hebben, maar uiteindelijk bleek het allemaal prachtig te kloppen. Want zelfs nadat Iwantsjoek het grootste gedeelte van zijn enorme materiële voorsprong weer had teruggegeven, kon de geplaagde witspeler niet voorkomen dat zijn koning in een vangnet terecht kwam. Vlak voordat hij mat zou gaan, gaf Iwantsjoek het op.

Hopelijk bezorgt het naspelen van deze fantastische partij, waarmee Joesoepow het romantische schaak à la Anderssen-Kieseritzky (Londen 1851) lijkt te doen herleven, u net zoveel plezier als het mijzelf en talloze andere schaaklefebbers bezorgd heeft!

Iwantsjoek-Joesoepow

(1e partij barrage KF Kandidaten-toernooi 1991)

1.e2-d4 e7-e5 2.g2-g3 d7-d6 3.Lf1-g2 g7-g6 4.d2-d4 Png-d7 5.Pb1-c3 Lf8-g7

11

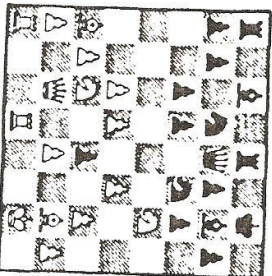
6.Pf1-g3 Pg8-f8 7.0-0-0 8.Dd1-c2 Tg8-e8 9.Tf1-f1 e7-e6 10.h2-h3 Dd8-e7
11.Lc1-e3

Er dreigt nu 12.dxe5 met (op z'n minst) verovering van de zwarte pion op d6.

11...e6-e4 12.Pf3-g5 e4-e3 13.T2-f4

En natuurlijk niet 13.fxe3?? wegens 13...Dxe3+ gevolgd door 14...Dxg5.

Tijdens en vlak na de partij werd de geleerde zwarte pion op e3 als een zwakte beschouwd. Sterker nog: ik hoorde één van de in Brussel aanwezige Nederlandse grootmeesters zelfs zeggen dat Joesoepows 11...e4 een "vraselijke" zet was geweest. Of dat inderdaad zo is, kan ik natuurlijk in de verste verte niet beoordelen. Feit is evenwel dat die voorpost op e3 in het partijverloop juist tot een kolossaal aanvalswa-pen zal uitgroeien!

12...Pb7-f8 14.A3-b4 Ld8-f5 15.Dc2-b3 h7-h6
16.Pg5-f3 Pf6-g4 17.h4-h5 g6-g5 18. h5-c6
h7-c6 19.Pf3-e5

Door gebruik te maken van de penning van d6, rolt wit als het ware de hele vijandelijke damevleugel op: e6 is al ten dode opgeschreven, en de d- en de a-pion moeten eveneens onherroepelijk vallen. Maar Joesoepow kijkt in deze partij niet op een paar stukken meer of minder, laat staan dat hij zich om zoiets simpels als een pionnetje zou bekommeren. Nou ja - behalve dan die ene op e3...

19...g5x4 20.Pb6xc6 De7-g5 21.La3xc6 Pf8-g6 22.Pa3-e5 Dg5-h5 23.h2-h4

Uiteraard gespeeld om de dreiging 23...Dxh2+ tegen te gaan.

Ook voor niet-grootmeesters ligt het nu volgende stukkofer op zich nog wel voor de hand. Maar wie bedenkt dat het in feite om een *dubbeloffer* gaat (want via het paardschaak op e7 valt indirect d6k de loper op f5), begrijpt dat er voor Joesoepow heel wat moed voor nodig was om tot 23...Pxb4 te besluiten!

23...Pxb4x4 24.g3xh4 Dh5xh4 25.Pf6-e7+

Als ik mij goed herinner had wit hier beter met het andere paard schaak kunnen geven. Dat schreef Ligterink tenminste in zijn *Volkskrant-rubriek* van een paar maanden geleden. Maar *waarom* 25...Pce7+ de voorkeur ver-

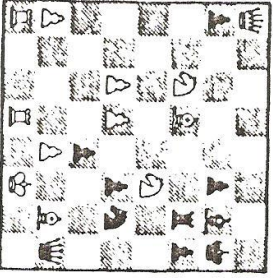
12

dende boven 25.Pde7 - dat ben ik allang weer vergeten.

25...Kg8-h8 26.Pc7-xf5 Dh4-h2 + 27.Kg1-f1

Zwart is al aardig in de buurt van de witte koning doorgedrongen, maar hoe nu verder? Joesoepow komt met een verblijvend antwoord op de proppen:

27...Tc8-e6! 28.Da3-h7 Tc6-g6!! 29.Db7-xa8 + Kx8-h7

Men kan zijn ogen nauwelijks geloven, maar toch is het zo: hoewel Joesoepow niet minder dan een toren en twee lichte stukken achter staat, is het zijn tegenstander die verloren straalt! Want wat kan die in vredesnaam nog uitrusten tegen de dreiging 30... Dh1 + f! (goed er zelfs nog een dame tegen-aan) 31.Lxh1 Ph2 + 32.Ke1 Tg1 mat? Wit zou dat dreigende gevaar uitsluitend nog kunnen afwenden door de zwarte toren op g6 te elimineren, maar daartoe zou hij eerst zelf zijn eigen dame moeten offeren. Dat is natuurlijk een hard gelag, maar Iwantsjoek heeft eenvoudig geen keus: Dus:

30.Da8-g8 + Kh7-xg8 31.Pc6-a7 + Kg8-h7 32.Pa7-xg6 f7-xg6 33.Pf5-xg7 Pg4-f2!

Op het voor de hand liggende 33...Dg3 (of 33...Dh4) had wit nog 34.Kg1 kunnen doen.

Welke geraffineerde bedoeling achter de tekstzet schuilt gaat, komt over drie zetten aan het licht. Met het volgende loperoffer probeert Iwantsjoek de vijandelijke mat-aanval in elk geval nog enig oponthoud te bezorgen.

34.Ld6-f4 Da2xf4 35.Pg7-e6 Df4-h2! 36.Td1-b1

Ook op 36.Td3 was 36...Ph3! beslissend geweest.

36...Pz2-h3! (diagram)

Er dreigt nu 37...Dg1 mat, terwijl 37.Lxh3 verboden is door 37...Df2 mat. Wit heeft dus niet beter dan de nu volgende torenmanoeuvre, waarmee hij - onder opoffering van een kwaliteit - de zwarte dame tijdelijk

13

van de koningsvleugel weglukt.

37.Td1-b7 + Kh7-a8 38.Ta7-b8 + Dh2xb8 39.Lg2xh3 Dbb-g3!

Met verduibbelde kracht keert de zwarte dame weer terug aan het front. Omdat er geen enkel verweer meer is tegen het dreigende mat op f2 (met dank nog steeds aan die pion op e3!), gaf de arme Iwantsjoek zich op dit moment gewonnen.

Voor dit kunstwerk (want hoe zou je het anders moeten noemen?) werden de spelers - en dan natuurlijk vooral Joesoepow - met een ovationeel applaus beloond. Ook de tweede beslissingspartij, die nog diezelfde middag gespeeld werd, leverde veel combinatief vuurwerk op. Opnieuw toonde Joesoepow, die ondanks zijn voorsprong scherp op winst speelde, zich de grootste taticus van de twee. Maar in een situatie die onmiskenbaar gewonnen voor hem was (zou niet op het bord - Joesoepow had een pion méér in een dame-eindspel - dan in elk geval op de klok, want Iwantsjoek stond op het punt door zijn vlag te gaan) bevestigde hij zijn tegenstander door remise aan te bieden.

De barrage eindigde dus in een 1½-½ zege voor Joesoepow, die bij de aansluitende loting voor de halve finale aan... Jan Trimmer gekoppeld werd! Nu is het aan onze nationale schaaktrots om datgene te bewijzen dat ik ten tijde van de tweekamp in Brussel tot mijn verbijstering op Teletekst las, namelijk dat Joesoepow "eigenlijk" helemaal niet zou kunnen aanvallen...

14

SRON : Club-organ Teurster Jekard Club
dec 1991